

Нагороди волонтерів УНСО

Максим Царенко (Вінниця)

Українська Народна Самооборона (УНСО) утворилася 13 грудня 1991 р. З перших днів свого функціонування ця організація, створена як військова структура Української Національної Асамблеї (УНА), намагається активно впливати на політичні події в Україні і навколо неї, сповідуючи праворадикальні погляди. Аналізувати внутрішньополітичну діяльність tandemу УНА-УНСО, який неодноразово змінював свою структуру і особовий склад, - справа політологів. Однак, певний інтерес фалеристів може викликати участь стрільців УНСО в збройних конфліктах за межами України: у Придністров'ї, Абхазії та Чечні, яка була відзначена придністровськими, грузинськими та чеченськими нагородами.

Захищаючи території Придністров'я, стрільці УНСО вбачали у ній українську землю, якщо "подаровану" Молдавській РСР волею Сталіна. Зрозуміло, що російські козаки та придністровські гвардійці дотримувалися дещо інших поглядів. Тим не менш, волонтери УНСО непогано зарекомендували себе, зокрема, на Кошицькому плацдармі. Однак, після закінчення відкритого протистояння у серпні 1992 р. керівництво ПМР поспішило позбутися недавніх союзників.

Згідно з Указом Президента ПМР № 106 від 15 липня 1993 р. понад 100 стрільців УНСО - учасників бойових дій у березні-серпні 1992 р. - були нагороженні медаллю "Захисник Приднестров'я".



Н
Ц

стров'я". Посвідчення до медалей підписував українською мовою член Постійної військової ради ПМР, Головний командир УНСО ПМР О. Большаков, але завірялися документи печаткою Канцелярії Президента. Цікаво, що ім'я нагородженого писалось реальне, а замість прізвища - псевдонімом, який обирає кожний стрілець УНСО.

На аверсі медалі зображалися: пам'ятник О. Суворову, АКМ, драгунська шашка, лаврова та дубова гілки. Увінчувалася композиція написом: "ЗАЩИТНИКУ ПРИДНЕСТРОВ'Я". Різниця у формулюваннях ("Захисник..." - "Захистник...") на медалі та у посвідченні може бути пояснена хіба що національними особливостями у фалеристиці. На реверсі містилася лише повна назва державного утворення: "ПРИДНЕСТРОВСКАЯ МОЛДАВСКАЯ РЕСПУБЛИКА". Медаль кріпилася до традиційної п'ятикутної колодки, обтягнутої червоною із зеленою смугою стрічкою (кольором державного прапору).

З травня по жовтень 1993 р. волонтери УНСО брали участь в бойових діях на території Абхазії, де підтвердили свою високу бойову репутацію. Грузинський уряд нагородив сімох загиблих вояків Експедиційного корпусу УНСО "Арго" орденом Вахтанга Горгасала II ст., а 25 поранених стрільців отримали відзнаки III ст.

Орден має вигляд хреста із сяйвом між променів. Центральний медальйон прикрашений монограмою ВГ та смарагдом. Знак ордену кріпиться до колодки з відповідною стрічкою. Нагорода носиться з правого боку грудей.

Посвідчення до нагороди оформлене також досить оригінально: псевдо, ім'я та по батькові кавалера подано російською мовою.

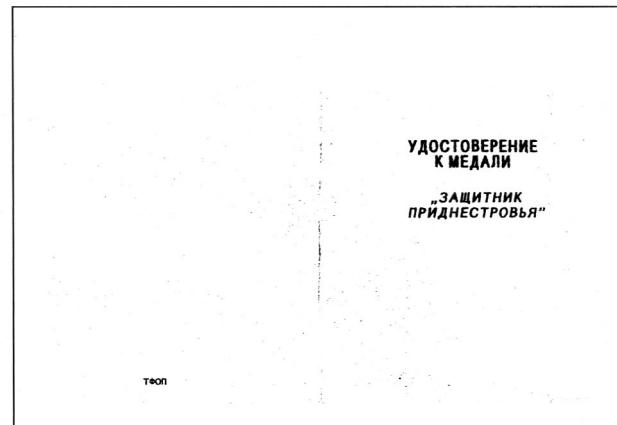
Участь у чеченській війні навіть серед самих волонтерів УНСО сприймалася неоднозначно - надто складними були взаємовідносини з військовим командуванням Ічкерії. Тим не менш, протягом 1995-1998 рр. волонтери УНСО заслужили декілька медалей "Захиснику Президентсько-

го палацу" у вигляді багатопроменевої зірки з силуетом споруди у центрально-му медальйоні. Щонайменш, один волонтер - стрілець "Білій" з Рівного - був відзначений однією з найвищих нагород Ічкерії - орденом "Слава Нації", який також має вигляд зірки і прикрашений дорогоцінним камінням.

Із чеченською війною пов'язана історія власне УНСОвської відзнаки, яка в різних джерелах називається на свій лад: "Пустельний хрест", орден "За заслуги" тощо... Заснована не пізніше 1995 року, ця нагорода вручалася за особливі заслуги. Свого часу командування УНСО планувало відзначити не Д. Дудаєва та Ш. Басаєва, але підтверджену отримання нагород чеченські лідери не оприлюднювали.

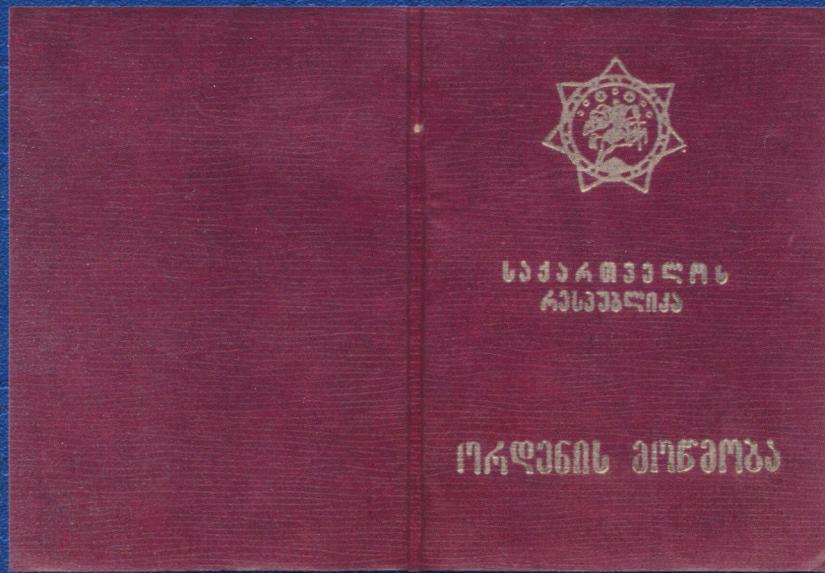
Відзнака УНСО має вигляд хреста, покритого малиновою емаллю, на який накладається чорний хрест-потент (емблема УНСО). Хрест кріпиться до колодки із стрічкою. На ознаку військової доблести до стрічки додаються скрещені мечі у вінку.

Протягом 1992-1998 рр. волонтери УНСО брали активну участь у бойових діях на території Придністров'я, Абхазії та Чечні. Бойова діяльність стрільців



Посвідчення до медалі "Захиснику Придністров'я"

Філумізматика
Фалеристика



Посвідчення до ордена "Вахтанга Горгасала", III ст. Грузія.



Медаль "Захиснику Придністров'я"



Орден "За заслуги" (Пустельний хрест)



Орден "Вахтанга Горгасала", III ст., Грузія

УНСО була відзначена нагородами Придністровської Молдавської Республіки, Грузії та Чеченської Республіки Ічкерія. Нагородні документи оформлялися з врахуванням національної та організаційної приналежності кавалерів, що створило цікавий прецедент у пострадянській фалеристиці.

Під час роботи над статтею використано публікації в газетах "Заря Приднестров'я", "Замкова гора", "Голос нації" та документи з особистих архівів стрільців УНСО.

Ілюстрації: Володимир Неволя, Тарас Сафронов, Максим Царенко.

Комп'ютерний дизайн нагород - Ігор Харламов.